

Groeten uit De Beerzen

Heemkunde kring Den Beerschen Aard

Zuster van Wijngaarden

Zuster van Wijngaarden is een begrip in de Beerzen. Deze vroedvrouw heeft tussen 1946 en 1981 vele kinderen ‘gevangen’, zoals ze het zelf ooit noemde. Aanvankelijk was Zuster van Wijngaarden niet alleen verloskundige, maar ook wijkverpleegster. Tot de komst van Dokter Smulders in 1951 was ze de hoogste medische autoriteit in de Beerzen. De zuster besliste of er een ‘buitendorpse’ dokter bij een patiënt geroepen moest worden, hetgeen in die tijd vijf gulden kostte. Toen wijkzuster Backx in 1953 in de Beerzen begon, ging Zuster van Wijngaarden zich hoofdzakelijk toeleggen op het werk als vroedvrouw en wijkkraamverpleegster. Ze stond ruim 35 jaar lang dag en nacht klaar. In haar beginjaren werd Zuster van Wijngaarden vaak vergezeld van Lies van de Loo, in de Beerzen ook wel bekend als Lies van Dam. (Die bijnaam dankt ze aan een verre voorvader die het vroeger als koetsier van ene Baron van Dam hoog in zijn bol kreeg. Hij droeg een deftig uniform en vertelde tegen iedereen ‘dat hij eigenlijk ook een Van Dam’ was.) Lies moest haar werk als kraamverzorgster echter al vroeg opgeven omdat ze in het ouderlijk gezin, dat zwaar getroffen was in de oorlog, harder nodig was.

Om bij haar patiënten te komen verplaatste zuster van Wijngaarden zich het liefst gemotoriseerd. Aanvankelijk op een Royal Anfield 125 cc motor. Een foto van Zuster van Wijngaarden met Lies van de Loo achterop die motor is ‘wereldberoemd’ in de Beerzen en is te vinden op www.deautovanmnopa.nl en in museum de Vier Kwartieren in Oirschot. Later reed ze een Java 200 motor. Op de foto bij dit artikel, die genomen is in wat nu de Hoogdijk heet, staat de zuster naast haar eerste auto, een Franse Panhard Dyna X, met hetzelfde nummerbord als haar motor: N-71197. Deze auto werd gebouwd vanaf 1946 en had een aluminium carrosserie, iets wat in die prijsklasse heel bijzonder was. Over haar autootje zei de zuster zelf: “Voor de binnenweggetjes hield ik een Mosquite-brommertje. Met de auto kon je niks beginnen als je in het voor- of najaar helemaal naar de Achterste Hei moest.” Als het glad was hield ze beide voeten, gehuld in laarzen of klompen, aan de grond om te voorkomen dat ze omviel.

In haar tijd in de Beerzen, en soms ook daarbuiten, heeft Zuster van Wijngaarden 7000 kinderen en

een stierkalf gehaald. Dat stierkalf was wel een bijzonder verhaal. De zuster vertelt hierover in 1993 in een artikel in Kempenland info: “Lies en ik kwamen ’s nachts op een boerderij aan voor een tweeling. Ik hoorde dat er ook een koe moest kalven. Omdat de vader niet thuis was, riep ik de knecht uit zijn bed. Daarna gingen we naar het kraambed. Toen de eerste geboren was, schoot de nageboorte ervoor. Daarvoor moest Dokter Ruhe uit Hilvarenbeek komen.... Maar voordat dokter Ruhe kwam, liep de knecht de kamer binnen en vroeg of we hem ‘efkes konden helpen’. Met zijn drieën hebben we toen het stierkalf eruit getrokken.”

De zuster vertelde trouwens vaak niet tegen de aanstaande ouders dat er een tweeling op komst was. De vaak arme mensen zouden dan alleen maar in paniek raken. Als de kinderen eenmaal geboren waren, zou de buurt gauw genoeg aan komen zetten met luiers en babykleertjes. En twee kindjes in één bedje, dat kon wel voor een tijdje. De mensen waren altijd heel gelukkig met de verrassing van een tweeling en hebben het Zuster van Wijngaarden naar eigen zeggen nooit kwalijk genomen dat ze hen van te voren niet ingelicht had.

Zuster van Wijngaarden nam op 10 oktober 1981 afscheid. Op de zeer druk bezocht receptie kwamen zelfs hele gezinnen binnen die allemaal door de zuster gevangen waren. De zuster werd lovend toegesproken door o.a. dokter Smulders, Piet Roefs, voorzitter van Harmonie De Vriendschap en burgemeester Grem. De laatste verblijdde de zuster, namens de Beerse gemeenschap, met een nieuwe fiets. “Daar kunt u makkelijker afstappen om nog eens te praten met de Beerzenaren die u ter wereld heeft geholpen.” De zuster had het laatste woord op haar afscheidsreceptie. Ze bedankte iedereen en sloot af met de woorden: “Speechen kan ik niet, ik kan beter baby’s vangen.”

Eén van de cadeaus die de zuster ontving was de foto van haar met Lies van de Loo achter op de motor. Zuster van Wijngaarden had toen niet kunnen bedenken dat ze met deze foto ‘wereldberoemd’ in de Beerzen zou worden.